

2014 preek zondag 7 dec. 2^e advent

Jesaja 40: 1 tm 12
Johannes 1: 19-28

Merkwaardig hoe in het Johannesevangelie Johannes de Doper wordt neergezet. Heel oningevuld, zeg maar in de lezing van vanmorgen. In de overige drie evangeliën wordt Johannes geschilderd als een boeteprediker, een strenge man, levend in de woestijn van sprinkhanen en in een ruige kamelenharen mantel gehuld.

Het zou mooi zijn als we wat we al weten uit de overige evangeliën, onze voorkennis wissen vanmorgen zodat we alsof we voor het eerst van deze Johannes de Doper horen. Wie is die Johannes?

Dat vroeg de religieuze top zich ook af. Wie is die man die daar over de Jordaan, aan de rand van de woestijn aan het dopen is geslagen? Er is een delegatie van priesters en leviëten naar hem toegestuurd om de zaak te inspecteren. Want dat kan zomaar niet, dat iemand op z'n eigen houtje, ver van de tempel en zijn rituelen, ver van het religieuze hart Jeruzalem vandaan voor zichzelf begint?

‘Wie bent u?’ vragen ze.. Johannes lijkt hun gedachten te lezen en hun argwaan te voelen: ‘Ik ben niet de Messias’. Een hele geruststelling voor de delegatie. ‘Maar wie bent u dan? Bent u Elia?’ ‘Ik ben niet Elia.’ ‘Bent u de profeet?’ (Daarmee wordt Mozes bedoeld) Nee. ‘Die ben ik niet.’ Drie keer een ontkenning. ‘Maar wie bent u dan wel?’

‘Ik ben de stem die roept in de woestijn: Maak recht de weg van de Heer.’

Het zijn woorden van Jesaja die de religieuze delegatie natuurlijk heel goed kent, waarmee Johannes zich identificeert. Een stem is hij. Die oude stem, al eeuwen eerder gehoord: Maak recht de weg van de Heer.

‘Maar waarom doopt u dan als u niet de Messias, noch Elia, noch de profeet bent?’

Ja, waarom doet hij dat, Johannes? Waarom doopt hij? Wie doopt hij?

Het wordt ons niet verteld. Maar hij doopt in de Jordaan, de grensrivier waar het volk ooit doorheen moest om in het beloofde land aan te komen.

Veelzeggend staat het er: dit gebeurde in Betanië, aan de overkant van de Jordaan. De plek waar het volk onder leiding van Jozua het beloofde land binnentrok. Zo zal Jezus, de tweede Jozua, (Jozua, Jezus, het is dezelfde naam), zijn volk voeren naar het land van belofte. Het gebeurde bij Betanië, wat betekent: het huis van de arme. Dat Betanië bestaan overigens niet op de kaart. Het is geen dorp of stad, het is een andersoortige plaats. Het huis van de arme, dat is het hart van de arme van geest, van een mens die vastloopt in zichzelf, van iemand die weet hoe groot zijn onmacht is, hoe arm zijn ziel is.

‘Waarom doopt u?’

Men moet ondergedompeld worden in de Jordaan om als herboren het beloofde land, het Koninkrijk binnen te gaan. Gezuiverd door dit water moet men worden van ballast en vuil en van wat oud is en voorbij, wil men dit Koninkrijk binnen kunnen gaan.

‘Waarom doopt u?’ Er staan grote dingen te gebeuren: onder u is iemand die u niet kent, maar ik ben het niet waard de riemen van zijn sandalen los te maken.’ Johannes voelt de nabijheid van de grote Onbekende, die mensen naar het Koninkrijk zal leiden, zoals Jozua eens het volk door de Jordaan naar het beloofde land bracht. De volgende dag zal hij degene herkennen van wie hij de komst en aanwezigheid verwachtte. ‘

‘Wie ben je?’ Hij brengt zichzelf terug tot slechts een stem, die roept in de woestijn. Niemand in het bijzonder is hij. Slechts een dienende rol heeft hij, namelijk roepen tot wie het maar horen wil: ‘maak recht de weg van de Heer.’

Johannes, de Voorloper wordt hij genoemd. Hij is het niet op wie de wereld wacht, maar hij is de eerste getuige van de Christus. Een stem die getuigt. De wegbereider. Hij bereid ons voor.

Want hoe zullen wij Christus herkennen als we niet voorbereid zijn? Wij zullen hem niet herkennen als wij met onze oude bevangen ogen zoeken en met onze oude doof geworden oren luisteren. Ook al staat hij naast ons, is hij in ons midden, wij zullen Hem niet herkennen. We moeten ons voorbereiden en ons leven opschonen. Anders zien we niets nieuws en horen we niets en gebeurt er niets met ons en niets met de wereld.

We worden gevraagd het pad te effenen waarover Jezus tot ons kan komen:

*‘Laat elke vallei verhoogd worden
en elke berg en heuvel verlaagd,
laat ruig land vlak worden
en rotsige hellingen rustige dalen.’*

We moeten de hindernissen en obstakels uit de weg ruimen voordat Christus tot ons kan komen.

Zeg maar:

De valleien en valkuilen van onze zorgen en angsten

We moeten de bergen van onze bezigheden en beslommingen uit de weg ruimen, het ruige land van de tijd en de tijdgeest overwinnen en de rotsige hellingen van onze op onszelf gerichtheid.

Het is winter en het seizoen nodigt uit tot bezinning en inkeer. De dagen korten en de nachten lengen. De bomen staan kaal te wachten, ingekeerd en stil. De gordijnen gaan vroeg dicht, de kachel aan. Het is de tijd om al een enkele kaars op te steken.

Advent, winter, tijd van inkeer en bezinning. Het seizoen helpt ons hierbij. Tijd om opnieuw stil te staan wat er werkelijk toe doet. Ieder jaar in deze tijd opnieuw worden we opgeroepen om tot onszelf te komen. Om ons voor te bereiden op dat wonderlijke feest van de menswording van God. Het is de tijd om de weg te effenen voor de komende Christus, zodat het niet onmogelijk wordt voor hem om ons te bereiken.

Ik weet niet in hoeverre de tijd van advent voor u iets betekent en of u er bewust invulling aan geeft. Het valt niet mee in de drukke feestdagen van december om tijd voor bezinning en stilte in te bouwen. Het valt so wie so niet mee in onze overvolle levens om tot onszelf te komen.

Werk, gezin, internet, social media, al die dingen waarmee we onszelf voortdurend bezig houden en dan nog onze eigen zorgen en problemen waar we zo door in beslag worden genomen.

We hebben heel wat obstakels en hindernissen weg te werken wil Christus ons kunnen bereiken.

Maar een stem die roept in de woestijn van het leven vraagt ons nadrukkelijk om tijd, om aandacht. Om onszelf voor te bereiden. Om tijd vrij te maken om meer dan anders stil te vallen, naar binnen te keren. En om nog weer eens na te denken of te voelen waar het wat jou betreft werkelijk om gaat in je leven. Het betekent misschien een dag geen mobieltje, geen internet. De tv uit. Geen afspraken. Geen alcohol, geen afleiding, geen ruis. Tijd om te mijmeren, te verstillen en je de wezenlijke vragen te stellen. Misschien zelfs wel wat vaker naar de kerk.

Wat antwoorden wij bijvoorbeeld op de vraag die Johannes gesteld kreeg: ‘Wie ben je?’ Wie ben je werkelijk? Ten diepste?

En misschien ontdek je dat je ten diepste het verlangen hebt om door Christus bereikt te worden. Dat je verlangen is dat je arme huis een huis mag worden waar hij kan wonen. Dat je verlangen is zelf een weg te worden waarover hij kan gaan, door ons, via ons de wereld in. Dat je zelf stem verlangt worden in de woestijn van deze wereld, een stem die misschien niet letterlijk roept zoals Johannes, maar dan toch met zijn doen en laten spreekt van de geraaktheid door God, door Christus. Misschien is er het verlangen om een klein beetje verschil te maken in de wereld, goedheid te willen vertegenwoordigen.

‘Wie ben ik dat ik een stem wil zijn? Wat zal ik roepen?’ vroeg Jesaja? Ik ben een nietig sterfelijk menskind. Wat kan ik uitrichten in deze wildernis van de tijden, in een wereld met miljarden mensen? Wat maakt mijn leven uit? Ben ik geen roepende in de woestijn, is het niet vergeefs wat we roepen?

‘We zijn als gras zo nietig, zeker. Maar toch je stem verheffen!’ spreekt de tegenstem. Want als jij het niet doet, als wij het niet doen, wie dan wel? Laat je woorden en daden laten spreken van wat je werkelijk gelooft, waaraan je je hart geeft. Hoe onbeduidend we ons voelen, hoe arm en onmachtig ook.

Een rabbijn heeft ooit gezegd, en de paradox is wat mij betreft onvergetelijk:

‘Je bent een stofje aan de weegschaal van de tijd, maar vergeet niet dat om jou het universum is geschapen.’

We zijn bestemd om evenbeeld te worden van God, we zijn geestelijke wezens die doorgaans al te vast zitten in de materie van onze tijd en onze kortzichtige manier van leven, de tijdgeest die van de geestelijke, transcendentie dimensie van ons leven zo weinig lijkt te weten. Het is de bedoeling dat Christus in ons geboren wordt en dat is nogal wat. En dat gaat niet vanzelf. Dat vraagt de nodige inspanning van onze kant. De weg moet geëffend. Het feest van de menswording vraagt voorbereiding, zoals elk feest voorbereiding vraagt, soms tijden van te voren. Het wordt niet vanzelf feest. Christus wordt niet vanzelf geboren, er gaat een tijd van in verwachting zijn aan vooraf.

Adventsganger (Hans Andriessen)

Wachten vraagt stilte en leegte:

opruimen het huis van de ziel;

alle dingen op orde.

Wat op orde is, is bij zichzelf,

gaat open naar meer dat nog komt.

Ik moet nu wachten; de weg
onderbreken en stil staan en zien
of de dingen al zijn bij zichzelf
en vrede woont in mijn huis.
Ik weet niet of Hij zal komen
op wie ik wacht. Ieder uur
is het Zijne. Bij Hem ligt de tijd.
maar er is al iets van zijn komen
als het huis gereed is,
en de dingen
staan open naar meer. Is het dat
waarom het gaat?
Reeds is er stilte
en leegte ontstaat als een kruik
wachtend op olie. Ontsteken
kan Hij toch alleen de lamp.
Amen.